

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

ПАНЄВА АННА ПЕТРІВНА

**ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ПРОЦЕС
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА СТВОРЕННЯ ОТГ
(на прикладі Миколаївської області)**

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи за другим рівнем вищої освіти (магістр)

Миколаїв – 2021

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Актуальність теми. Сьогодні поширювачами спільного знання або посередниками у його поширенні є засоби масової інформації (далі ЗМІ), які у жодному разі не залишаються байдужими по відношенню до того, що вони поширюють. Людське сприйняття безперервно зазнає впливу сучасних ЗМІ. Це є тим фактором, котрий розкриває свій вплив практично в усіх сферах життєдіяльності. Саме у сфері ЗМІ формуються знання, котрі складають основу суспільно орієнтованого відношення людини до влади та державної політики.

Проведення реформи децентралізації змусило ЗМІ слугувати інтересам держави загалом та місцевого самоврядування зокрема, функціонувати заради суспільної єдності, а не для власних економічних, політичних цілей. Самі громадські інтереси ЗМІ часто розглядають як зацікавленість суспільства, хоча вважається, що в контексті децентралізації правильніше говорити не про абстрактні потреби суспільства, а потреби конкретних громад.

ЗМІ, як функціональна система, котра орієнтується на суспільну думку, підхоплює та збирає так звані протестні теми та може сприяти як їх популяризації, так і втраті актуальності. Висвітлення певних протестних тем, особливо на місцевому рівні, дозволяє ЗМІ за допомогою проблем та конфліктів, підбору коментарів та кадрів формувати потрібну громадську думку.

Засоби масової інформації стали невід'ємною часткою життя сучасної особистості, і хоча засоби масової інформації доставляють потрібну людині інформацію, розвивають у громадян почуття власної гідності, прагнення до свободи, одночасно вони спроможні підпорядковувати, дезінформувати чи навіть залякувати. Маніпулювання громадянами за допомогою ЗМІ є доволі простим і дієвим способом формування громадської думки. Так чи інакше, ЗМІ перетворилися на потужний соціальний інститут, вагомість якого для суспільних перетворень важко переоцінити.

ЗМІ є важливим інструментом публічного управління, проте прямо залежить від наявного політичного режиму у державі. Визначальними для влади є прозорість та забезпечення вільного доступу громадян до публічної інформації щодо діяльності органів публічної влади, залучення громади до обговорювання суспільно важливих питань. Реалізація цього фактично неможлива без залучення засобів масової інформації.

Вагомий внесок у дослідження процесів взаємодії влади з мас-медіа та місця ЗМІ у суспільних відносинах зробили такі дослідники, як: В. Богатирець, О. Боднарчук, С. Грицай, С. Денисюк, Г. Дзяна, Р. Дзяний, Д. Додонов, Х. Гандір, В. Петренко, К. Задворна, К. Захаренко, В. Іванов, С. Соловійов, О. Кульчій, Дж. Лалл, М. Лашкіна, І. Малик, М. Манфред, Ю. Нестеряк, О. Новакова, Н. Островська, Г. Почепцов, О. Радченко, С. Погорелий, Л. Кузьменко, Л. Куш, О. Погорелова, О. Самофалова, О. Сусська, Ю. Турченко тощо. Аналіз проблематики існування місцевих ЗМІ містяться у роботах таких дослідників, як: С. Баклі, О. Безручко, М. Староста, О. Довженко, К. Кулина, А. Лісненко, А. Русиняк, А. Філіппов. Не менш важливим є розгляд сучасних реалій медіасфери та її поширення у мережі Інтернет, що розглядають у своїх працях: Ю. Залізник, С. Сибиряков, Н. Стеблина, А. Ясінська.

В межах дослідження проблематики вартує уваги діяльність громадських об'єднань й дослідних центрів, які займаються як практичною діяльністю із поширення інформації, так і проводять соціологічні опитування, готують аналітичні матеріали, у тому числі й з питань визначення місця і ролі ЗМІ у суспільно-політичній трансформації: Агенція розвитку локальних медіа, Інститут громадянського суспільства, Інститут демократії імені П. Опліка, Інститут масової інформації, Центр Разумкова, Незалежна медіа-профспілка України, Асоціація регіональних ЗМІ, Соціологічна група «Рейтинг». Однак, попри значну кількість різнопланових праць у цьому напрямку, практично відсутні фундаментальні роботи, у яких би розглядалися ЗМІ саме у контексті процесі

децентралізації.

Метою роботи є дослідження теоретичних засад та практики впливу засобів масової інформації на процес децентралізації та створення ОТГ.

Для досягнення поставленої мети дослідження сформульовано такі *завдання*:

- визначити теоретичні засади дослідження впливу ЗМІ на процеси децентралізації та створення ОТГ;
- провести аналіз впливу засобів масової інформації на процес децентралізації та створення ОТГ в Україні;
- встановити шляхи вдосконалення діяльності засобів масової інформації.

Об'єктом дослідження є діяльність засобів масової інформації в умовах децентралізації.

Предмет дослідження – вплив засобів масової інформації на процес децентралізації та створення ОТГ.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань було використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів: узагальнення і порівняння – для визначення теоретичних засад дослідження, системний аналіз – для розкриття місця та ролі ЗМІ у суспільно-політичному житті, метод контент-аналізу – для встановлення особливостей контенту ЗМІ її, логічного узагальнення для розроблення висновків та рекомендацій щодо вирішення проблем вдосконалення діяльності засобів масової інформації в сучасних українських реаліях.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що на основі узагальнення теоретичного матеріалу та аналізу сучасного стану медіасфери в Україні визначено місце та роль ЗМІ у процесах децентралізації та висловлено пропозиції щодо вдосконалення їх діяльності на місцевому рівні в сучасних українських реаліях.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання її результатів для оптимізації діяльності прес-служб органів публічно влади, вдосконалення місцевих ЗМІ, у заходах підвищення кваліфікації посадових осіб органів публічної влади, журналістів, а також підвищення рівня медіаграмотності громадян з метою посилення критичного ставлення до інформаційного потоку, котрий стосується суспільно-політичних перетворень та може істотно впливати на ці процеси.

Структура роботи відповідає поставленій цілі та завданням. Дослідження складається зі вступу, трьох розділів, кожен з яких містить по три підрозділи, висновків та списку використаних джерел загальною кількістю 85 найменувань. Загальний обсяг роботи становить 103 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи.

У **першому розділі «Теоретичні засади дослідження впливу ЗМІ на процеси децентралізації та створення ОТГ»** визначено теоретичні засади дослідження впливу ЗМІ на процеси децентралізації та створення ОТГ.

У **підрозділі 1.1. «Стан наукової розробки проблеми дослідження з'ясовано**, що деякі дослідники виділяють два основні підходи до розуміння ролі ЗМІ у суспільстві. Прихильники ліберального підходу вважають, що все, що «відбувається цікавого та важливого для населення, має бути відображено у новинах». Так звана соціально-відповідальна функція ЗМІ передбачає використання інформації для підтримки основ суспільства та виховання індивідів з метою вдосконалення їх як соціальних суб'єктів.

Такий підхід, як правило, є характерним для суспільств, де ЗМІ підконтрольні державі. Критики цього підходу вважають, що журналісти та редактори не можуть виступати арбітрами, які визначають соціальні цінності в суспільстві, в якому існують різні точки зору. У зв'язку з цим доречно навести думку дослідників про те, що «ЗМІ формують наше мислення, впливають на наші думки та установки, підштовхують нас до певних видів поведінки, наприклад, підтримки або невідтримки діяльності органів влади».

Інші вчені вважають, що вплив ЗМІ на поведінку громадян здійснюється шляхом створення певної громадської думки. «Завдяки можливості надавати суспільній думці масовість, ЗМІ мають здатність керувати і навіть маніпулювати нею».

Таким чином, можна стверджувати, що основне завдання ЗМІ нині не стільки інформаційне, як ідеологічне. Тому не випадково з ЗМІ все частіше дорікають у маніпулюванні суспільною свідомістю і, відповідно, громадською думкою як зовнішнім виразом свідомості. На думку М. Паренті, ЗМІ «відбирають більшу частину інформації та дезінформації, якими ми користуємося для оцінки соціально-політичної дійсності. Наше ставлення до проблем та явищ, навіть сам підхід до того, що вважати проблемою чи явищем, багато в чому визначено тими, хто контролює світ комунікацій».

У підрозділі 1.2. «Основні поняття дослідження: «засоби масової інформації», «засоби масової комунікації», «децентралізація», «об'єднані територіальні громади» розкрита сутність основних понять дослідження.

Визначено, що ЗМІ – один із найважливіших інститутів сучасного суспільства. Сучасну політику неможливо уявити без друкованих видань, радіо та телебачення. ЗМІ представляють складний та багатогранний інститут, що складається з безлічі органів та елементів. У законі України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» під друкованими засобами масової інформації розуміються «періодичні і такі, що продовжуються, видання, які виходять під постійною назвою, з періодичністю один і більше номерів (випусків) протягом року на підставі свідоцтва про державну реєстрацію». Щодо аудіовізуальних ЗМІ, то згідно до закону України «Про телебачення і радіомовлення» під ними розуміють «організації, які надають для масового приймання споживачами аудіовізуальну інформацію, передану у вигляді електричних сигналів і прийняту за допомогою побутових електронних пристроїв». Засіб масової інформації відрізняється оперативністю поширення інформації, здатністю проникати у всі соціальні спільноти, професійні, вікові та інші групи. У своїх репортажах та коментарях ЗМІ можуть звернути увагу громадськості на сторони діяльності представників влади та політиків, а також відіграють роль в обмеженні влади та контролі за її діяльністю.

Масова комунікація – процес поширення інформації (знань, духовних, моральних і правових цінностей) за допомогою технічних засобів (преса, радіо, телебачення тощо) на чисельно великі, розосереджені аудиторії. ЗМІ – це «спеціальні канали та передавачі, завдяки яким відбувається поширення інформаційних повідомлень на великі території серед значної кількості осіб».

Масова комунікація насамперед характеризується:

- наявністю технічних засобів, що забезпечують регулярність, та тиражованість;
- соціальною значущістю інформації, що сприяє підвищенню вмотивованості масової комунікації;
- масовістю аудиторії, яка внаслідок її розосередженості та анонімності потребує ретельно продуманої ціннісної орієнтації;
- багатоканальністю та можливістю вибору комунікативних засобів, що забезпечують варіативність і водночас нормативність масової комунікації.

Згідно Енциклопедії державного управління децентралізація – це «спосіб територіальної організації влади, за якого держава передає право на прийняття рішень із визначених питань або у визначеній сфері структурам локального або регіонального рівня, що не належать до системи виконавчої влади і є відносно незалежними від неї». Децентралізація сприяє підвищенню сприйнятливості органів публічної влади до місцевих потреб та проблем. Коли відповідальність за надання послуг та забезпечення злагоди на локальному рівні децентралізована, місцеві органи влади можуть краще оцінювати співвідношення витрат і доходів, а також гнучкіше реагувати на потреби населення в рамках бюджетних обмежень.

У підрозділі 1.3. «Зарубіжний досвід місця і ролі ЗМІ в умовах реалізації державної політики» розглянуто зарубіжний досвід дослідження ЗМІ в умовах реалізації державної політики.

Встановлено, що результати наукових досліджень 1970 - 1990-х років дають значну кількість вагомих аргументів у підтримку того, що ЗМІ і перш за все телебачення спроможні спричинити вплив на перебіг подій та результати впровадження державної політики значною кількістю різних способів. Значна увага в цьому напрямку приділялась проведенню аналізу комунікаційних стратегій, котрі використовуються протягом всього часу впровадження державної політики як на загальнодержавному, так і на місцевому рівні. Такі стратегії спрямовані на конструювання окремої медіа-реальності за допомогою різних засобів масової комунікації. В подальшому із цією медіа-реальністю вже безпосередньо ознайомлюються громадяни. Такий напрямок досліджень місця та ролі ЗМІ у реалізації державної політики зустрічається у працях американського дослідника У. Ліппмана. Ним було визначено, що під впливом засобів масової інформації у свідомості громадян формується спрощений, стереотипізований та видозмінений імідж влади, котрий стає доволі суттєвим фактором, який визначає поведінку людей, їх реакцію на дії влади та мотивує громадськість до активної чи пасивної участі у суспільно-політичному житті. На основі цього Дж. Гербнером було сформовано так звану теорію культивування, згідно якої засоби масової інформації (перш за все телебачення) формують своєрідний символічний світ, котрий глядачі готові приймати як реальний. Відповідно, усі образи та смислові конструкції, що передаються громадянам відносно діяльності органів публічної влади, їх рішень та державної політики загалом, мають фільтруватись та носити конструктивний характер.

Останніми роками однією з найбільш підтримуваних теорій щодо визначення впливу ЗМІ на реалізацію державної політики є так звана «концепція встановлення порядку денного» (М. Маккобса, Д. Шоу). Згідно якої вплив ЗМІ на громадськість носить своєрідний характер конструктора інформаційного поля. Її суть в тому що громадськість звертає більше уваги до події, що висвітлюються ЗМІ. Отже ЗМІ спроможні концентрувати увагу громадськості на певних подіях та проблемах, навіть у випадку, коли попередньо немає змоги спрогнозувати, яка саме громадська думка сформується відносно цих подій та проблем. Загалом можна зробити висновок, що у зарубіжній практиці приділяється значна увага розгляду ЗМІ як активного учасника суспільно-політичного життя, котрий не тільки інформує громадськість про державну політику та діяльність органів публічної влади, а й цілком спроможний формувати конкретну громадську думку та актуалізувати конкретні питання.

У другому розділі «Аналіз впливу засобів масової інформації на процес децентралізації та створення ОТГ в Україні» проведено аналіз впливу засобів масової інформації на процес децентралізації та створення ОТГ в Україні.

У підрозділі 2.1. «Аналіз діяльності ЗМІ в формуванні державної політики децентралізації», доведено, що будь-які види ЗМІ являють собою одночасно й об'єкти публічного управління, оскільки вони:

- підпорядковуються дії чинного в Україні законодавства, а також контролюючій діяльності з боку органів публічної влади щодо дотримання цього законодавства;

- підпорядковуються своїм власникам та засновниками, в якості котрих можуть виступати різноманітні бізнес-структури, політичні партії, громадські організації та об'єднання тощо.

Саме через цей факт, усі види ЗМІ у державі з плюралістичною демократією, ринковою економікою та свободою слова зобов'язані бути розосередженими поміж різноманітних бізнес-угруповань, політичних сил та представницьких груп інститутів громадянського суспільства таким самим чином, як це традиційно має місце для забезпечення можливостей стримувань та противаг у існуючих механізмах публічної влади.

Очевидність того факту, що колективне досягнення задовільного рівня корисності для усіх учасників суспільно-політичних перетворень загалом в межах країни та в окремих ОТГ стає можливим лише та виключно за умови налагодження за участі ЗМІ належної комунікації та взаємодії між представниками таких суб'єктів політичного процесу, як органи публічної влади, бізнес-структури та громадяни, вимагає пошуку та чіткого роз'яснення тих умов, додержання яких забезпечить досягнення сталого розвитку та формування спроможних громад.

У підрозділі 2.2. «Регіональні ЗМІ як інститут комунікації влади та суспільства» досліджено регіональні ЗМІ у якості інституту комунікації влади та суспільства.

З'ясовано, що взаємодія місцевої влади та журналістики – дуже відповідальний сегмент суспільних відносин. Регулюватися воно має і законодавством, і мораллю, причому з обох сторін – як з боку влади, так і журналістики. ЗМІ мають можливість поступово, методично тривало впливати на думку кожного окремо взятого індивіда та суспільство загалом, готуючи, закріплюючи та прискорюючи процес прийняття ідей, поглядів, стратегій представників влади. Величезні можливості впливу ЗМІ на місцеву владу і те, що «вони є одним з найбільш ємних і ефективних каналів зв'язку для органів публічної влади з суспільством, а також суспільства з владою, пояснюються широким діапазоном тих функцій, які виконують ЗМІ, взаємодіючи з навколишнім середовищем».

Відносини між регіонами та центром є важливим об'єктом обговорення як теоретиками, так і практиками. Ці відносини багато в чому визначають не лише цілісність країни, а й формування єдиної в політичному відношенні нації та вирішення питання про самоідентифікацію. Регіональна преса, як і раніше, залишається найважливішим інструментом політичної боротьби: вона реалізує новітні методи інформаційного впливу та взаємодії як з широкими верствами населення, так і з елітними групами. Політичні процеси лише на рівні регіонів не рівнозначні загальнонаціональному політичному процесу, кожен із регіонів відрізняється своєю унікальністю. Кожен політичний крок загальнодержавної еліти, центральної влади знаходить своє відображення на місцях та отримує нове бачення з регіональною специфікою. У таких складних умовах українські ЗМІ покликані стати фактором, що об'єднує, регулює і забезпечує участь громадян у політичному житті країни, регіону, окремої громади. Регіональні ЗМІ є невід'ємною частиною процесу самовдосконалення та подолання перешкод, вони здатні продукувати нові відносини між громадянами, центральною й місцевою владою.

У підрозділі 2.3. «ОТГ у засобах масової інформації в умовах реформи децентралізації» розглядається питання того як ОТГ висвітлюються у засобах масової інформації в умовах децентралізації.

Розглядаючи можливості засобів масової інформації впливати на результати функціонування влади та процеси децентралізації, слід відмітити такі аспекти впливу:

- інформування громади про погляди представників центральної та місцевої влади;
- інформування громадян про результати проведення реформи децентралізації, зрушення та перспективи;

- визначення тематики новин або зайняття певної позиції з політичних, соціальних чи економічних питань, впливаючи тим самим на поведінку та погляди, а зрештою, на відношення до реформи споживачів медійних продуктів.

Якщо теоретично виходити з того, що економічна незалежність засобів масової інформації виступає в якості необхідної умови їх політичної незалежності, тоді можна зробити висновок про проблему відсутності будь-якої міри незалежності українських ЗМІ, особливо на місцевому рівні.

Ефективна система розвитку місцевих ЗМІ в напрямку впливу на управління у ОТГ залежить від декількох факторів, перш за все, до яких відносяться:

- інформаційна відкритість влади;
- рівень свободи вироблення інформації;
- рівень свободи поширення інформації.

Вирішивши питання з економічною незалежністю ЗМІ хоча б на місцевому рівні, можна зробити висновок про те, що в умовах сучасної української дійсності місцеві ЗМІ виконують умови двох останніх факторів - набувають певного ступеня свободи вироблення та поширення інформації. Однак на якість і об'єктивність вироблення та поширення інформації визначальне значення має ступінь інформаційної відкритості органів місцевого самоврядування, котру, згідно з результатами численних соціологічних опитувань, проведених в різних регіонах України, можна охарактеризувати як низьку.

Відсутність достовірної інформації або її неповнота, неможливість об'єктивного висвітлення проблеми, з одного боку, і з іншого боку – бажання завоювати увагу цільової аудиторії та надати гострі матеріали, які найчастіше негативно описують місцеву владу, призводить до розміщення неякісних, поверхневих матеріалів, що не мають політичного підтвердження.

У третьому розділі «ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ (на прикладі Миколаївської області)», встановлено шляхи вдосконалення діяльності засобів масової інформації

У підрозділі 3.1. «Посилення ролі ЗМІ в умовах модернізації політичної системи українського суспільства» зазначено, що нове комунікаційне середовище відрізняється низкою переваг, наприклад, таких, як відсутність цензури та масштабність, адже в мережі немає жодних обмежень для розміщення інформації у великому масштабі. Ще одна важлива відмінність нового комунікаційного середовища – це віртуальність, тобто люди можуть перенести свої інформаційні активності та взаємодії в on-line середовище [60]. Останнє є дуже актуальним особливо в умовах гострої епідеміологічної ситуації, коли особисті контакти громадян обмежені.

Безперечно, on-line середовище та Інтернет ЗМІ мають низку переваг у порівнянні з традиційними:

- по-перше, Інтернет не обмежується робочим годинником, він працює 24 години на добу;
- по-друге, в мережі можна змінювати зміст інформації необмежену кількість разів, тобто вносити коригування на будь-якому етапі;
- по-третє, Інтернет працює як велика база даних, яка дає можливість зберігати та використовувати великі обсяги інформації за високої швидкості обробки;
- по-четверте, Інтернет полегшує процес комунікації та взаємодії, долаючи будь-які відстані;
- по-п'яте, Інтернет надає можливість спілкування в режимі реального часу.

З'ясовано, що у нашій країні поступово сформувався інформаційний ринок, характерною рисою якого є не тільки отримання прямих фінансових прибутків, а й можливість впливати громадську думку. Якщо говорити про перспективи використання у процесі суспільно-політичних перетворень комунікативних технологій, то найбільше значення сьогодні мають інтернет-технології, які беруть участь у розвитку процесів «електронної демократизації». При реалізації цього проекту основні цілі використання

Інтернету полягають у тому, що:

- по-перше, розширюється доступ громадськості та засобів масової інформації до нормотворчості та процесів підготовки й прийняття управлінських рішень;
- по-друге, знижуються витрати щодо об'єднання громадян та формування їх асоціацій;
- по-третє, підвищується ефективність зворотних зв'язків між громадськістю та представниками органів публічної влади.

У підрозділі 3.2. «Вплив регіональних ЗМІ на розвиток місцевої демократії в Україні» визначено особливості впливу регіональних ЗМІ на розвиток місцевої демократії.

Визначено, Блогосфера надає хорошу можливість для обговорення та контакту, незважаючи на існуючий міф про неактивність інтернет-аудиторії як учасника суспільно-політичного життя. Вирізняють кілька характерних тенденцій використання блогів:

- по-перше, блоги як інструмент інформування та консолідації громадськості для вирішення місцевих проблем, координації їхніх дій;
- по-друге, як засіб поширення інформації, проведення обговорень, ознайомлення з громадською думкою та збору статистичних даних;
- по-третє, контрпропаганда та боротьба проти політичних опонентів.

Миколаївщина в блог-сфері представлена, перш за все сторінками різних засобів масової інформації, де є можливість розширити функціонал сайтів, забезпечити обговорення новин, зібрати пропозиції тощо. Окрім того, можна знайти й представництва інших інститутів громадянського суспільства та активістів. Наприклад, у соціальній мережі Facebook є сторінка ФРІ Миколаїв (Фундація Регіональних Ініціатив), хоча це й є всеукраїнською громадською організацією, однак в силу того, що вона ставить на меті підтримку молодіжного руху, молодіжних організацій та підготовки молодих лідерів в Україні, то й медіаконтент поширюється різноплановий, такий, що можна порівняти із звичайними Інтернет-ЗМІ. Схожим за спрямуванням є контент блогу УАЛІ Миколаїв (Українська академія лідерства в Миколаєві), що намагається об'єднувати навколо себе суспільно активних громадян, котрі готові докладати зусилля до розбудови громадянського суспільства та покращення стану справ у своєму регіоні.

Окремо слід відмітити псевдо-ЗМІ у мережі, тобто такі сторінки та групи в месенджерах, котрі не зареєстровані як засоби масової інформації, проте позиціонують себе як поширювачі інформації місцевого та загальноукраїнського значення (сторінки Facebook Миколаїв NEWS, Черный Николаев, групи у Telegram МК.NEWS, Темный Николаев). Такі псевдо-ЗМІ в свою чергу негативно впливають на імідж влади, суспільно-політичне становище та стан місцевої медіасфери, оскільки переслідують інтереси не об'єктивного та неупередженого подання інформації, залучення експертної аналітики, формування негативного іміджу політичних конкурентів.

У підрозділі 3.3. «Рекомендації щодо удосконалення діяльності ЗМІ в ході реформи децентралізації» на основі проведеного дослідження надано рекомендації щодо удосконалення діяльності ЗМІ.

Відмічається, що під час підготовки управлінських рішень органам публічної влади щодо забезпечення процесів децентралізації (як і заходів, спрямованих на профілактику та протидію опору реформі) важливо враховувати специфіку аудиторії (її запити, рівень готовності сприйняти критичну та самокритичну інформацію), що віддає перевагу тим чи іншим інформаційним каналам. Важливо також враховувати спрямованість самих ЗМІ та конкретних журналістів, що представляють їх, теле- і радіокоментаторів.

Оскільки економічна незалежність відіграє чи не найголовнішу роль, то потрібно утримувати як можна більше увагу аудиторії для того, щоб рекламодавці захотіли працювати із ЗМІ. При цьому дуже важливою залишається об'єктивність інформації та її суспільна корисність. Серед порад для місцевих ЗМІ можна виділити наступне:

- оперативність подання інформації – чим швидше буде викладено новини, тим більше аудиторію буде захоплено одразу й з часом буде сформовано імідж засобу масової інформації, котрий завжди встигає подати гарячі новини, згодом вже на основі цього можна подавати й іншу інформацію, довідки, коментарі тощо – на все це знайдеться своя аудиторія;

- збереження балансу між повнотою та лаконічністю – сьогоднішня аудиторія здебільшого не звикла багато читати, про це свідчить хоча б популярність таких соцмереж, як Instagram та TikTok, де переважає візуальний контент, а текст йде «попутно», невеликим об'ємом. Відповідно, матеріали ЗМІ не повинні бути занадто обтяженими текстом, але в той самий час максимально донести до аудиторії сутність питання;

- зрозумілість та доступність – матеріал має подаватись у простій формі з переважанням фактів і при цьому мати пояснення незрозумілих або протирічливих моментів, проте це має супроводжуватись експертним підходом, перш за все самі журналісти мають бути обізнаними у питаннях місцевого самоврядування, системи публічного управління, взаємин між владою та суспільством тощо.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі висвітлено важливі для системи публічного управління питання впливу ЗМІ на процес децентралізації в Україні. В результаті дослідження зроблено наступні висновки.

1. Визначено, що ЗМІ – один із найважливіших інститутів сучасного суспільства. З одного боку, вони можуть виступати як нестандартний орган влади, з іншого боку, як інститут громадянського суспільства. Вони виконують важливі функції у суспільстві, такі як: інформаційну, освітню, критики та контролю, формування громадської думки та інші. Для досліджуваної тематики найбільш важливими є інформаційна функція та функція формування громадської думки. ЗМІ – це спеціальні канали та передавачі, завдяки яким відбувається поширення інформаційних повідомлень на великій території серед значної кількості осіб. Відповідно, потрібно говорити про канали поширення інформації, через які ЗМІ поширюють інформацію різнопланового характеру, в тому числі й про діяльність органів публічної влади, прийняту державну політику та хід проведення реформ.

Зміст інформації, котра подається ЗМІ, впливає на політичний курс та перебіг реформ, оскільки від нього залежить значення, яке люди надають різним проблемам починаючи від формування органів влади під час голосування та закінчуючи прямою участю у впровадженні тієї чи іншої реформи. Якщо ЗМІ приділяють пильну увагу питанням місцевого самоврядування, повноважень місцевих органів влади та публікують матеріали про перебіг подій у цьому напрямку і про те, як децентралізація впливає на повсякденне життя населення, – люди надаватимуть більшого значення цьому питанню.

Останніми роками однією з найбільш підтримуваних теорій щодо визначення впливу ЗМІ на реалізацію державної політики є так звана концепція встановлення порядку денного. З точки зору прибічників даної концепції, вплив засобів масової інформації на громадськість носить своєрідний характер конструктора інформаційного поля. В умовах, коли ЗМІ починають звертати більше уваги висвітленню певних проблем та подій, саме на них громадяни починають звертати більше уваги, як на такі проблеми та події, що є більш значними та важливими на протипагу іншим, про які поширюється мінімум інформації.

2. На основі проведеного аналізу зроблено висновок, що саме ЗМІ та поширена ними інформація є важливим засобом впливу на реалізацію необхідних суспільству перетворень та оновлення системи публічного управління шляхом пошуку та впровадження новітніх підходів та рішень, стає цілком очевидним, що саме ЗМІ шляхом їх масштабного поширення та великої аудиторії можуть чинити вплив на діяльність всіх гілок влади, установ, органів та їх посадових осіб, представників місцевого бізнесу, опозиційних політичних партій та окремих політиків, виявляти упущення, прорахунки або

інші негаразди у процесі децентралізації. Також ЗМІ мають мобілізувати громадську думку у бік вірного оцінювання та подолання негативних явищ у конструктивний спосіб. Адже ситуації, коли під впливом розповсюдженої ЗМІ інформації (або дезінформації) місцева влада, бізнес-структури, представники влади, політичні і громадські лідери, громада загалом змінювали б громадську думку, свої погляди, політичні позиції та рішення є поширеною практикою.

Доведено, що реформа децентралізації в Україні в інформаційних повідомленнях ЗМІ частіше розглядається у політичному та соціальному контекстах. Зрозумілою є увага до соціального боку питання, оскільки це напряму пов'язано із станом життя громадян, що в свою чергу впливає на громадську думку відносно реформ загалом. Нажаль, соціальне становище в більшості українців значно низьке. Це в свою чергу впливає на велику увагу до політичного контексту адміністративно-територіальних перетворень, оскільки завдає вплив політична боротьба, котра особливо виражена на місцевому рівні та може негативно впливати на процесах децентралізації.

В цілому регіональні ЗМІ мають значний вплив на поширення інформації щодо реформ в Україні та зокрема процеси децентралізації. При цьому слід звертати увагу на те, що медіасфера доволі швидко змінюється разом із суспільством та під впливом науково-технічного прогресу. Це обумовлює виникнення нових завдань перед органами публічної влади, передусім місцевими, у напрямку вдосконалення своєї політики стосовно ЗМІ та залучення новітніх технологій у поширення інформації на місцевому рівні.

До аспектів впливу засобів масової інформації на функціонування органів публічної влади відносяться інформування населення про результати реалізації державної політики, про діяльність представників місцевих органів влади, а також формування порядку денного і зайняття певної позиції з актуальних для місцевої громади питань. Основною перешкодою на шляху реалізації впливу українських засобів масової інформації на реалізацію державної політики, проведення децентралізації та управління на рівні ОТГ є проблема їх економічної і політичної незалежності. При цьому слід зазначити, що наявність економічної незалежності українських ЗМІ не завжди забезпечує їм свободу політичну.

3. Встановлено, що публічне управління та проведення демократичних перетворень в сьогоdnішньому суспільстві неможливе без наявності у ньому налагодженої системи взаємодії між органами публічної влади та ЗМІ. В умовах переходу до інформаційного суспільства збільшується значення та роль ЗМІ у процесах децентралізації, які наразі відбуваються в Україні. При цьому, що дуже важливо, суб'єкти публічної влади різних рівнів перетворюються на суб'єкти комунікативних процесів. Дійсно демократичні перетворення у державі можливі тільки за умови широкої відкритості суспільства, гласності та свободи слова, котрі б не надавали переваг жодній політичній або бізнесовій групі через володіння засобами масової інформації.

Роль засобів масової комунікації, і зокрема Інтернету, у модернізації політичної системи українського суспільства полягає в посиленні сутнісних особливостей Інтернет-середовища: комунікативності, тобто наявності суб'єкт-суб'єктних відносин у процесі обміну інформацією, інтерактивності, а саме залучення суб'єкта до певних дій та безпрецедентної швидкості обміну інформаційними потоками. Сьогодні можна спостерігати зацікавленість держави у насиченні інформаційними технологіями органів влади для більш оперативного та якісного ухвалення рішень. Однак якщо процес інформатизації, який розпочався «згори», не проникне в суспільство, громадяни втратять можливість контролювати діяльність владних структур і здійснювати їх перевірку, як наслідок держава не тільки не стане прозорішою, а навпаки, посиляться монополія влади на інформацію. А це дасть ще більше можливостей маніпуляції суспільством та окремою людиною з боку держави. Спираючись на це слід зазначити, що перед владою, суспільством та ЗМІ наразі гостро постало питання налагодити взаємодію таким чином, щоб ті реформи, що проводяться сьогодні в Україні, мали позитивний ефект та

забезпечили сталий розвиток як на місцевому, так і на загальнодержавному рівні.

Під час підготовки управлінських рішень органам публічної влади щодо забезпечення процесів децентралізації (як і заходів, спрямованих на профілактику та протидію опору реформі) важливо враховувати специфіку аудиторії (її запити, рівень готовності сприйняти критичну та самокритичну інформацію), що віддає перевагу тим чи іншим інформаційним каналам. Важливо також враховувати спрямованість самих ЗМІ та конкретних журналістів, що представляють їх, теле- і радіокоментаторів.

Оскільки економічна незалежність відіграє чи не найголовнішу роль, то потрібно утримувати як можна більше увагу аудиторії для того, щоб рекламодавці захотіли працювати із ЗМІ. При цьому дуже важливою залишається об'єктивність інформації та її суспільна корисність. Серед порад для місцевих ЗМІ можна виділити наступне:

- оперативність подання інформації – чим швидше буде викладено новини, тим більше аудиторію буде захоплено одразу й з часом буде сформовано імідж засобу масової інформації, котрий завжди встигає подати гарячі новини, згодом вже на основі цього можна подавати й іншу інформацію, довідки, коментарі тощо – на все це знайдеться своя аудиторія;

- збереження балансу між повнотою та лаконічністю – сьогоднішня аудиторія здебільшого не звикла багато читати, про це свідчить хоча б популярність таких соцмереж, як Instagram та TikTok, де переважає візуальний контент, а текст йде «попутно», невеликим об'ємом. Відповідно, матеріали ЗМІ не повинні бути занадто обтяженими текстом, але в той самий час максимально донести до аудиторії сутність питання;

- зрозумілість та доступність – матеріал має подаватись у простій формі з переважанням фактів і при цьому мати пояснення незрозумілих або протирічливих моментів, проте це має супроводжуватись експертним підходом, перш за все самі журналісти мають бути обізнаними у питаннях місцевого самоврядування, системи публічного управління, взаємин між владою та суспільством тощо.

АНОТАЦІЯ

Панєва А.П. Вплив засобів масової інформації на процес децентралізації та створення ОТГ (на прикладі Миколаївської області).

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеню «магістр». Чорноморський національний університет імені Петра Могили. – Миколаїв, 2021.

У кваліфікаційній роботі висвітлено важливі для системи публічного управління питання впливу ЗМІ на процес децентралізації в Україні. В результаті дослідження зроблено наступні висновки.

Визначено, що ЗМІ – один із найважливіших інститутів сучасного суспільства. З одного боку, вони можуть виступати як нестандартний орган влади, з іншого боку, як інститут громадянського суспільства. Вони виконують важливі функції у суспільстві, такі як: інформаційну, освітню, критики та контролю, формування громадської думки та інші. Для досліджуваної тематики найбільш важливими є інформаційна функція та функція формування громадської думки. ЗМІ – це спеціальні канали та передавачі, завдяки яким відбувається поширення інформаційних повідомлень на великі території серед значної кількості осіб. Відповідно, потрібно говорити про канали поширення інформації, через які ЗМІ поширюють інформацію різнопланового характеру, в тому числі й про діяльність органів публічної влади, прийняту державну політику та хід проведення реформ.

На основі проведеного аналізу зроблено висновок, що саме ЗМІ та поширена ними інформація є важливим засобом впливу на реалізацію необхідних суспільству перетворень та оновлення системи публічного управління шляхом пошуку та впровадження новітніх підходів та рішень, стає цілком очевидним, що саме ЗМІ шляхом їх масштабного поширення та великої аудиторії можуть чинити вплив на діяльність всіх гілок влади, установ, органів та їх посадових осіб, представників місцевого бізнесу, опозиційних

політичних партій та окремих політиків, виявляти упущення, прорахунки або інші негаразди у процесі децентралізації.

Встановлено, що публічне управління та проведення демократичних перетворень в сьогоденному суспільстві неможливе без наявності у ньому налагодженої системи взаємодії між органами публічної влади та ЗМІ. В умовах переходу до інформаційного суспільства збільшується значення та роль ЗМІ у процесах децентралізації, які наразі відбуваються в Україні. При цьому, що дуже важливо, суб'єкти публічної влади різних рівнів перетворюються на суб'єкти комунікативних процесів. Дійсно демократичні перетворення у державі можливі тільки за умови широкої відкритості суспільства, гласності та свободи слова, котрі б не надавали переваг жодній політичній або бізнесовій групі через володіння засобами масової інформації.

Ключові слова: засоби масової інформації, засоби масової комунікації, децентралізація, об'єднані територіальні громади, медіапростір.

SUMMARY

Panieva A.P. Influence of mass media on the process of decentralization and creation of OTG (on the example of Mykolayiv region).

Qualification work for the degree of "master". Petro Mohyla Black Sea National University. - Mykolaiv, 2021.

The qualification work highlights important issues for the public administration system of the media's influence on the decentralization process in Ukraine. The study concluded the following. It is determined that the media is one of the most important institutions of modern society. On the one hand, they can act as a non-standard body of power, on the other hand, as an institution of civil society. They perform important functions in society, such as: information, education, criticism and control, the formation of public opinion and others. The most important for the research topic are the information function and the function of forming public opinion. The media are special channels and transmitters through which information messages are disseminated to large areas among a large number of people. Accordingly, it is necessary to talk about the channels of information dissemination through which the media disseminate information of various kinds, including the activities of public authorities, public policy and the progress of reforms. Based on the analysis, it is concluded that the media and the information disseminated by them is an important means of influencing the implementation of necessary transformations and renewal of public administration by finding and implementing new approaches and solutions, it becomes clear that the media through their widespread audiences can influence the activities of all branches of government, institutions, bodies and their officials, local business representatives, opposition political parties and individual politicians, identify omissions, miscalculations or other problems in the decentralization process.

It is established that public administration and democratic transformation in today's society is impossible without a well-established system of interaction between public authorities and the media. With the transition to the information society, the importance and role of the media in the decentralization processes currently taking place in Ukraine is increasing. At the same time, very importantly, public authorities at various levels are becoming actors in communication processes. Truly democratic transformations in the state are possible only if there is a wide open society, publicity and freedom of speech, which would not favor any political or business group due to the ownership of the media.

Key words: mass media, decentralization, united territorial communities, media space.